

La diversitat sociolingüística d'Europa

Anna M. PORQUET BOTEY

COTANO, Àngela
Les llengües minoritzades d'Europa
 València: 3 i 4, «Contextos», 2000

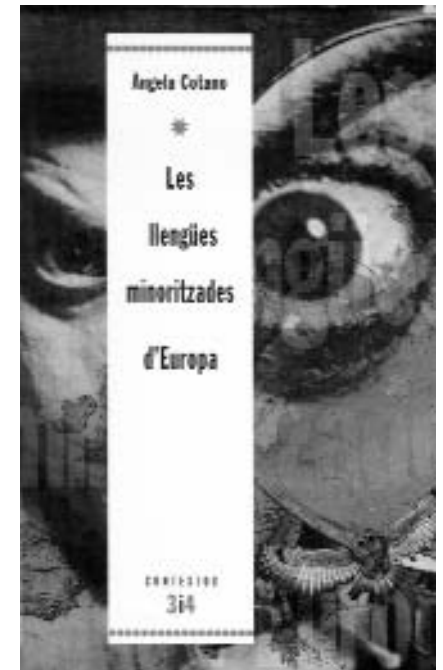
Àngela Cotano i Gascó (Reus, 1974) és una llicenciada en traducció i interpretació per la Universitat Autònoma de Barcelona que, amb la seva memòria de traducció *Les llengües minoritzades d'Europa*. Una aproximació, va guanyar el premi de sociolingüística Bernat Fenollar 1997 del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. En aquest extens estudi, que fou dirigit per Carles Castellanos i Llorenç, es basa el llibre *Les llengües minoritzades d'Europa*, que té el mèrit d'aplegar en un sol volum la gran diversitat lingüística d'Europa, obra de la qual estava mancada la bibliografia sociolingüística existent. Per aquest motiu s'hi va interessar el director de la col·lecció «Contextos», Jordi Solé i Camardons, i en va proposar la publicació.

El llibre d'Àngela Cotano conté la informació justa i adient per a entendre la realitat sociolingüística europea —i també, per tant, la dels Països Catalans— i per a adonar-se que moltes llengües (una cinquantena), dins d'Europa, estan en una situació idèntica, semblant o pitjor que la nostra. Amb un estil senzill i entenedor, Cotano efectua una anàlisi exhaustiva de les llengües, amb acurada precisió terminològica (hi empra una gran quantitat de conceptes sociolingüístics, tot i que no és especialista en la matèria), i hi inclou esquemes didàctics que ajuden a entendre les coincidències o diferències que es produeixen entre llengües. Tot plegat fa que aquesta sigui una obra molt oportuna i de gran utilitat en escoles, biblioteques, universitats... ja que reuneix dades que sovint calen per a efectuar treballs de batxillerat o universitaris.

El llibre s'inicia amb una introducció que aclareix la diferència entre el concepte de

llengua minoritària (mot que fa referència a la quantitat de parlants) i el de llengua minoritzada (terme que es refereix a la qualitat dels usos socials). Cotano escull el segon mot per al títol, i això sol ja és un gran encert, perquè des d'un enfocament positiu defuig el victimisme que suposaria el fet de tractar aquestes llengües de minoritàries. A part que no totes les llengües minoritàries són forçosament minoritzades (no apareixeria, aleshores, el mateix nombre de llengües en aquest llibre), el concepte de «minorització» no es limita a fer un recompte dels parlants d'una llengua, amb la imprecisió que això suposa des del punt de vista sociolingüístic, sinó que implica l'anàlisi i la crítica dels seus àmbits d'ús tenint en compte la seva subordinació a una llengua dominant, que en dificulta o obstrueix la normalització. De fet, tal com diu Castellanos en el pròleg, la tendència de futur de totes les llengües que es parlen en el món és la minorització, en veure's relegades per les que juguen el paper dominant (com ara l'anglès, que sembla anar-se imposant cada vegada més com a llengua franca).

D'altra banda, en la mateixa introducció l'autora presenta d'una manera sintètica diversos casos on es fa evident l'excepcionalitat d'algunes realitats lingüístiques (per exemple, els dialectes italians, tan vius i diferents de l'estàndard que calen diccionaris italià-dialecte, o la diglòssia del grec, amb una llengua escrita diferent de la parlada), i que es descriuen d'una manera més àmplia al llarg del segon apartat, que constitueix el cos central del llibre i conté la descripció general de les diferents llengües, agrupades per famílies. A més, aquest segon apartat engloba capítols que centren l'anàlisi en altres casos, amb detalls aclaridors (per exemple, el patrimo-

ni lingüístic a Bèlgica i a Suïssa; les complexes situacions de les llengües dels Balcons; el basc, llengua aïllada per excel·lència; les llengües dels jueus, adoptades al llarg de la història segons els diferents països on les comunitats de la diàspora han anat emigrant; etc.).

En el tercer apartat, l'autora analitza la legislació lingüística d'Europa, clarifica conceptes (unilingüisme, plurilingüisme...) i fa consideracions addicionals sobre diverses qüestions (llengua i dialecte, prestigi lingüístic, discriminació lingüística, vincle entre llengua i nació, els factors que han influït en la situació actual de les llengües...). Finalment, un apartat de terminologia per a aclarir els termes sociolingüístics emprats al llarg del llibre i un altre d'observacions clouen aquest treball.

L'opera prima d'Àngela Cotano és, en conclusió, un llibre útil, necessari i oportú sobre la diversitat sociolingüística d'Europa, que aporta dades d'una manera amena i molt didàctica. Un llibre que calia que aparegués, ja que, fins ara, tota la informació de què es disposava respecte a la diversitat sociolingüística d'Europa es trobava dispersa en diversos llibres i manuals. Cal destacar, per tant, l'exemplar tasca de condensació de la informació efectuada per l'autora, que ha comportat contrastar i destriar un gran nombre de dades. La seva feina ha possibilitat de reunir, per primer cop, en un sol volum, material bàsic sobre la realitat sociolingüística europea des de la perspectiva de les llengües que, com la nostra, encara no han assolit la categoria de llengües nacionals. ♦